

Fastigheten Venus 2

Norrtälje

Rapport 1991:1

© Stockholms läns museum/Länsmuseibyrån, Celia Hedenblad och Anna Ulfstrand

STIFTELSEN STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

LÄNSMUSEIBYRÅN Warfvinges Väg 28 112 51 STOCKHOLM

Tfn 08 - 618 03 20 Tfx 08 - 618 95 80

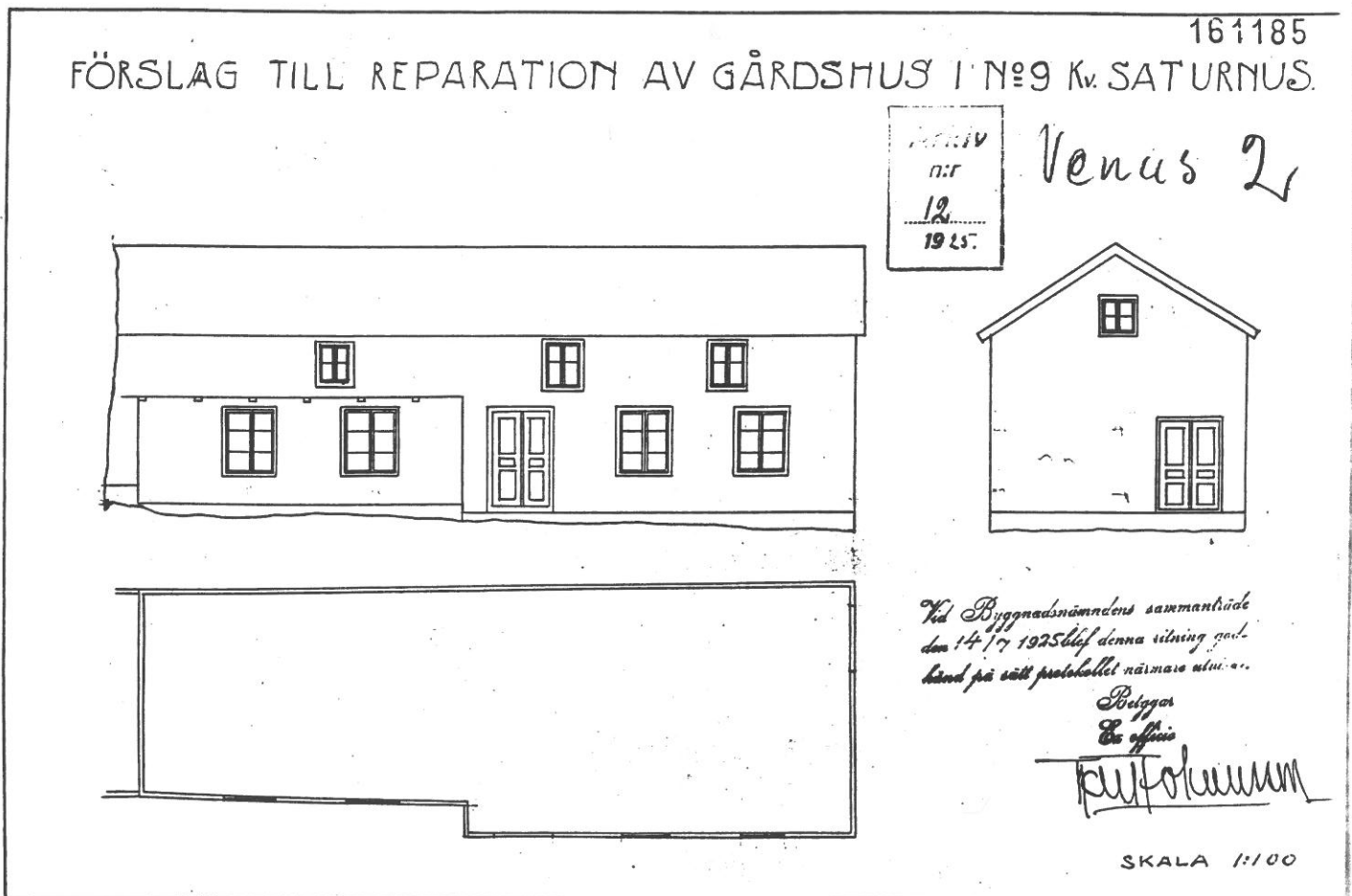
INNEHÅLL

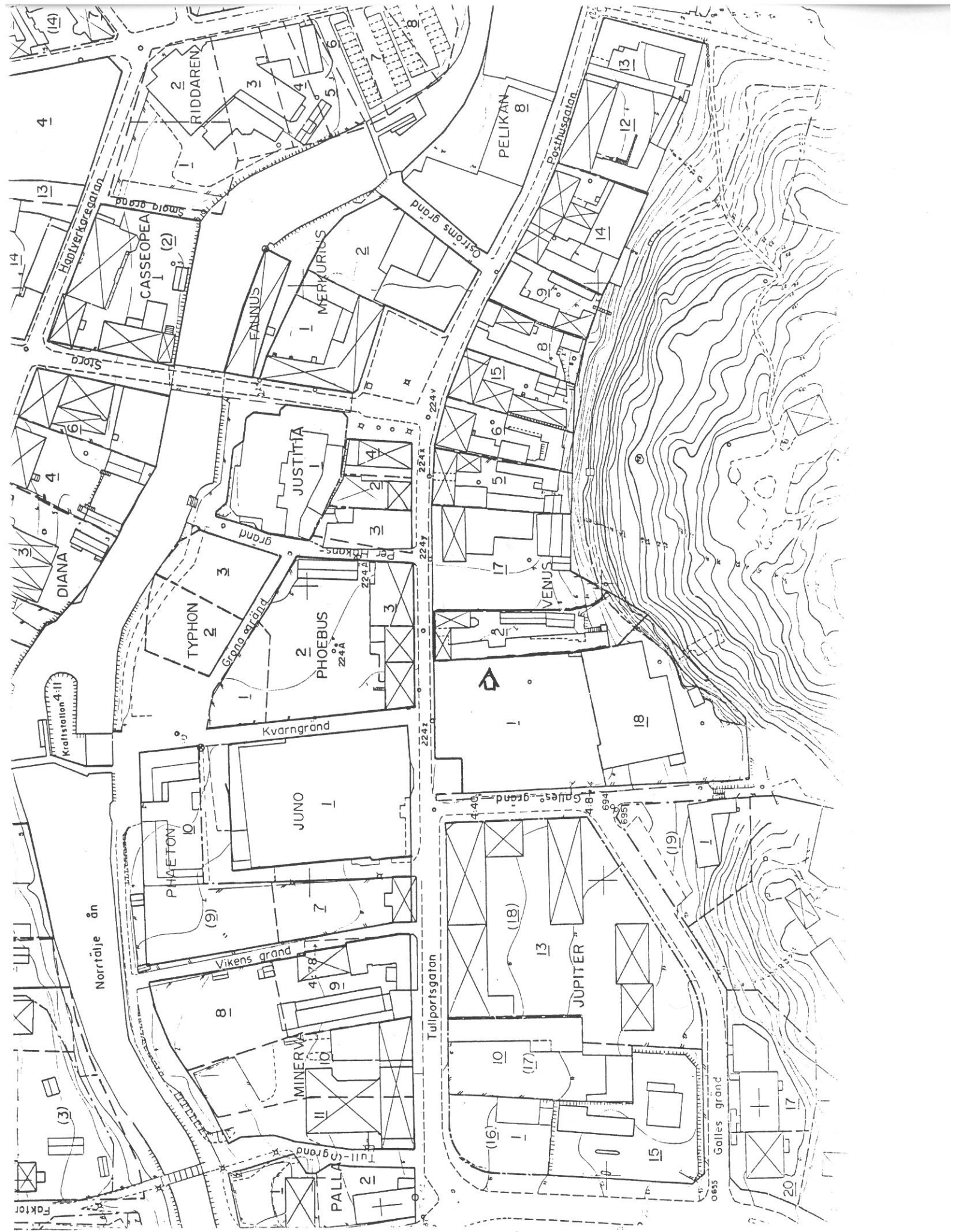
Inledning

Fastigheten Venus 2
Historik
Byggnadsbeskrivning

Källor

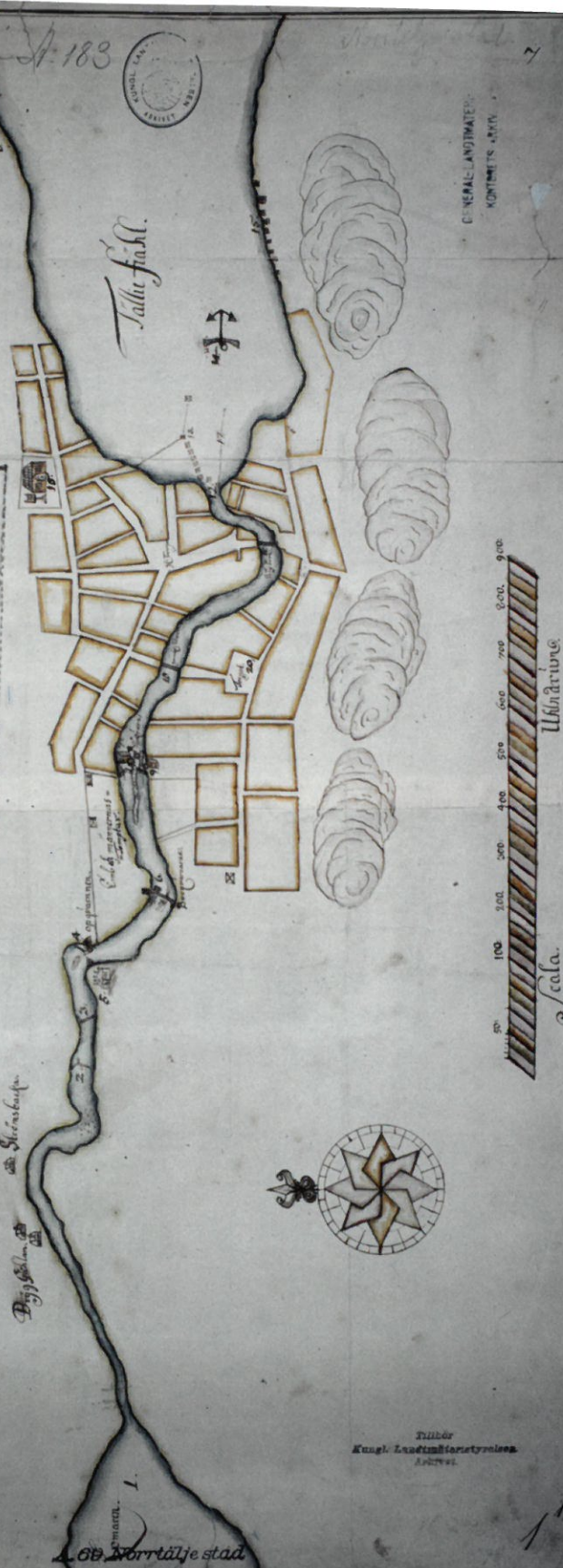
Bilder och inventeringsuppgifter

Plancka öfver Norrtälje Stadh medh Strömmen och Saltsärubij Bygghje Quarntar och wärf som nu i Nyss tydhen finnes
Swedte Mattii, paret aff öfwensta aumim spuaroff Lemnaren begyrus, i wärf som öfver tygheten på Saltstion, för affskatlagstiftningen år 1787.

1	Notarium Explicatio.
2	Öfverströmmen Egenom
3	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
4	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
5	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
6	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
7	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
8	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
9	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
10	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
11	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
12	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
13	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
14	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
15	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
16	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
17	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
18	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
19	Öfverströmmen som förer ut i den öfver
20	Öfverströmmen som förer ut i den öfver

Karta över Norrtälje 1687

KÄLLOR

Bevarandeprogram för Norrtälje stadskärna.
Norrtälje kommun, stadsarkitektkontoret, 1979.

Norrtälje kommun: Centralarkivet, stadsbyggnadskontorets
planavdelning.

Länsantikvariens byggnadsinventeringar för Norrtälje kommun
1975

Lantmäteriet i Stockholm och Lantmäteriverket i
Gävle: lantmäterihandlingar.

Stockholms stadsarkiv: Städernas Allmänna Brandstodsbolag.

Lijsing, P M, Norrtälje stad. En historik och beskrivning med
karta. Utg av Roslagens Fornminnes- och Hembygdsförening 1947.

Samt muntliga uppgifter från Erik Lund, Norrtälje. Tidigare
ägare till fh Venus 2.

INLEDNING

Stockholms läns museum/Länsmuseibyrån har på uppdrag av SIAB Bygg i Norrtälje utfört en bebyggelseinventering av fastigheten Venus 2, i Norrtälje inför en planerad upprustning och ombyggnad.

Inventeringen har genomförts av Cecilia Hedenblad och Anna Ulfstrand har fotograferat. L.O.E. Göran Lind Olsson Arkitekt SAR har gjort uppmätning.

Fastigheten Venus 2 ligger vid Tullportsgatan 7 och gränsar i öster till fh Venus 17, i väster till fh Venus 1 och i söder till Södra Bergen fh Tälje 4:60. Gällande stadsplan är fastställd 1929. I Bevarandeprogram för Norrtälje stadskärna 1979, säges i riktlinjer för kvarteret Venus bl a att beteckningen q bör komma till användning i en ny stadsplan och gårdshusen å fastigheten nr 2 förklaras som byggnadsminne. Kvarteret ingår i ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården.

FASTIGHETEN VENUS 2

Historik

Kvarteret Venus, som tidigare benämndes Saturnus, är beläget i den äldsta centrala delen av Norrtälje stad. Norrtälje fick sina stadsprivilegier 1622. I dessa stadgades att staden skulle bebyggas på båda sidor om ån där så var möjligt. Stadskärnan karaktäriseras fortfarande av sin medeltida plan med krokiga, trånga gator där dock Tullportsgatan är ett undantag. Namnet röjer att gatan drogs från en tullport där förr roslagsbönderna fick erlägga avgift för att komma in i staden med sina lastade foror.

I augusti 1719 stacks Norrtälje i brand av delar av ryska flottan som härjade utmed kusten på sin väg in mot Stockholm. Huvuddelen av stadens låga trähusbebyggelse brann ner.

Efter branden upprättade lantmätaren Lars Kietzling en ny stadsplan 1722 vilken i allt väsentligt överensstämde med den gamla.

Föreliggande dokumentation har inte kunnat finna uppgifter om bebyggelsen på tomtens Saturnus 9 nuvarande fh Venus 2 under 1700-talet. Men förmodligen låg där en gårdsbebyggelse med boningshus och uthus, vilken under åren förändrades p g a brand och ägoskiften.

Den nuvarande bebyggelsen tillkom på 1800-talet och det brandskadade timmer som återanvänts i den västra gårdslängan är sannolikt från senare bränder än den stora ryssbranden.

Av brandförsäkringshandlingar från 1830 framgår att tomtens Saturnus 9 var bebyggd med:

- - - - -

A. 1 boningshus av furutimmer. 16 alnar långt, 9 alnar brett och 10 alnar högt. En våning samt vind. Täckt med tegelpannor på bräder. 2 skorstenar. Vattenrännor av trä. Utvändigt brädfodrad. På södra sidan tillbyggd med köksflygel. Första våningen innefattar 3 inredda rum och förstuga. Vindsvåningen 1 inrett rum och i övrigt vind.

Stenfot.

Fönsterlufter ordinära 5

Ditor luckor 2 par

1 inkörsport

3 halvfranska dörrar

1 dubbeldörr

1 enkel.

3 kakelugnar.

Papperstapeter i tre rum målade med vattenfärg.

B. Boningshus av furutimmer. 9 3/8 alnar långt, 9 alnar brett, 7 alnar högt. 1 våning med vind. Tak med bräder. 1 skårsten. Detta hus är vidfogat nr 1 under samma taklag. 1 inrett rum, förstuga och kontor.

C. Boningshus av furutimmer. 2 inredda rum och 1 vindsrum.

D. Boningshus av furutimmer. Köksspis och bakugn. 2 inredda rum med förstuga. Ingen stenfot. Kakelugnar av tegel.

E. Uthus av korsvirke. Ingen stenfot. Vagnslider.

F. Uthus furutimmer och korsvirke. Stall med svale. Stenfot.

- - - - -

Enligt brandförsäkringshandlingarna brann fastigheten 1854.

På grund av sitt centrala läge har fastigheten troligen alltid innehållit en eller flera verksamheter. Bageri. kopparslagarverksamhet, järnhandel är olika slag av rörelser som nämnts. Åren 1910-1916 var Norrtälje Jern-, Kol & Maskinaffär inrymd inom fastigheten.

I slutet av 1870-talet var tomten bebyggd med två knuttimrade rödstrukna hus vars gavlar vette mot Tullportsgatan. Infarten till gården var då icke överbyggd. Husen var uppförda i en våning. Gården var delvis lagd med sten och omgiven av uthus - nu befintliga gårdshus. Fastigheten hade egen brunn som ännu finns kvar.

En ombyggnad av husen mot gatan skedde på 1880-talet. De timrade husen byggdes samman med en övervåning och vind. Tillbyggnaden är gjord i resvirke. Fasaderna försågs med liggande fasspontpanel och taket kläddes med plåt.

BYGGNADSBESKRIVNING 1991

Huvudbyggnaden är en U-formad byggnad, som i norr vetter mot Tullportsgatan och i söder mot en grusad gård. Huset är uppfört

Huvudbyggnaden är en U-formad byggnad, som i norr vetter mot Tullportsgatan och i söder mot en grusad gård. Huset är uppfört

17

i två våningar med vind. Bottenvåningen innehåller butikslokaler och lager. Övervåningen innehåller en bostadsdel. Vinden är oinredd.

I den sydöstra gaveln finns ett femsidigt trapphus med topptak. Den västra delen byggdes till mot söder 1935 så att den förbands med den västra gårdslängan. Taket på förbindelsebyggnaden är utformat som en terrass.

Den överbyggda körporten stängs med höga spjälgrindar. Gångens väggar är klädda med slät gråmålad stående panel. Gården är grusad. Invändigt har huset genomgått flera genomgripande ombyggnader. I bostadsdelen finns äldre snickerier bevarade, dörrar med tre- och fyrfyllningar samt två kakelugnar.

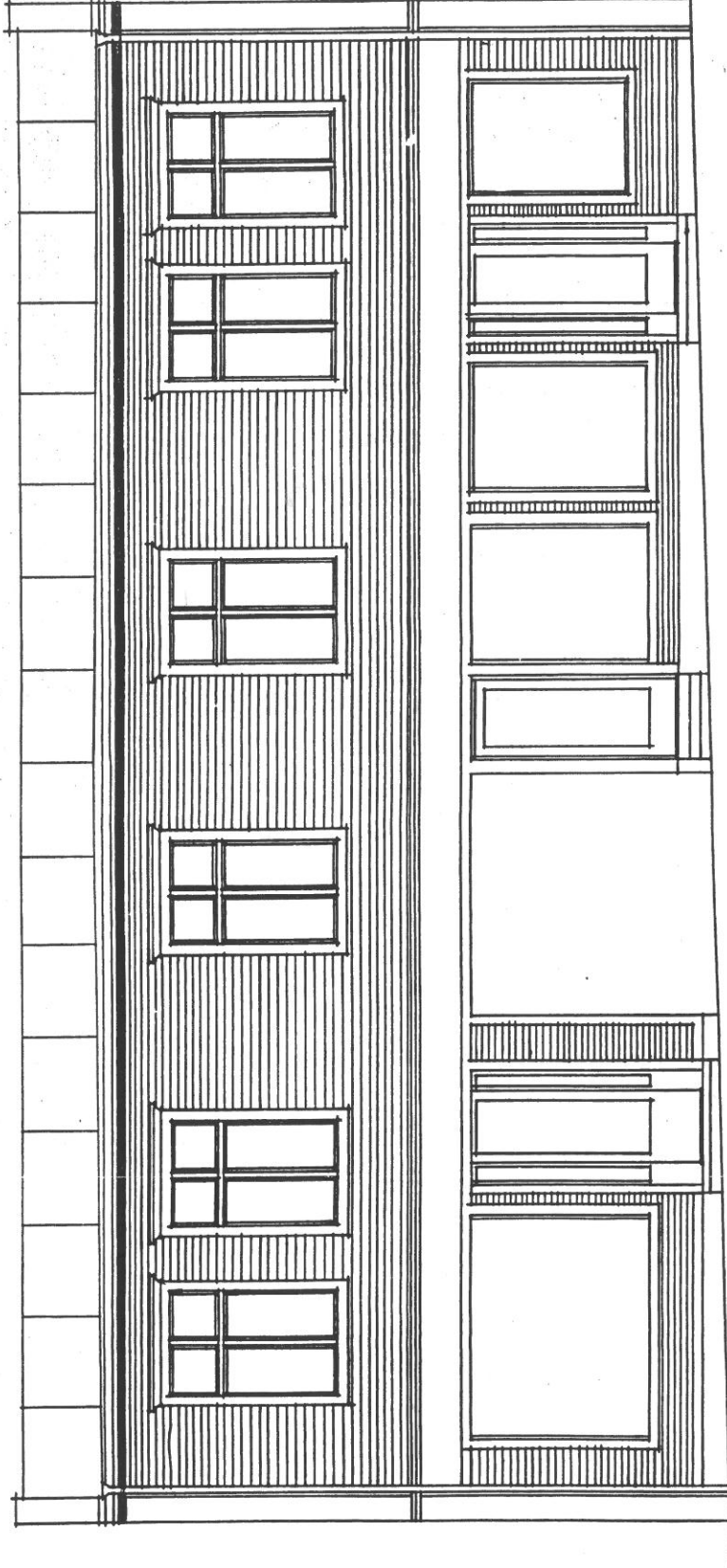
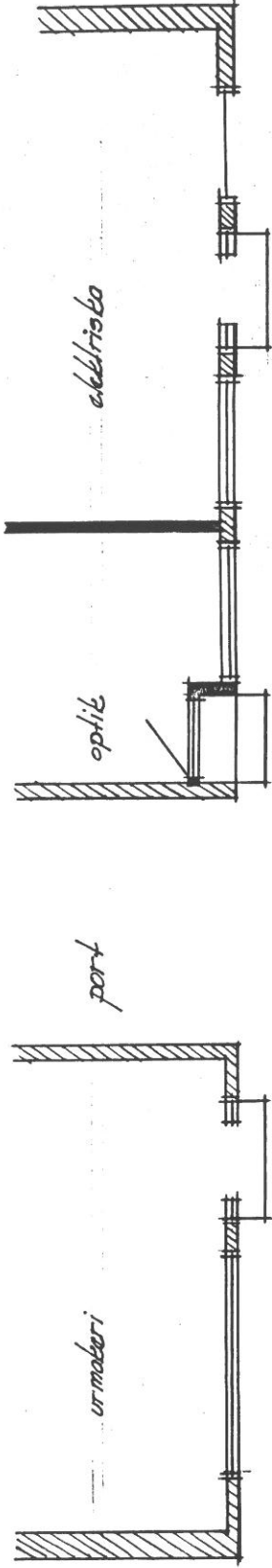
Den västra gårdslängan är timrad med laxstjärtnutar och uppförd i två våningar. Den östra fasaden har en delvis utkragad övervåning som vilar på timmerkonsoler. I söder övergår byggnaden i en f d källarbod. Den vilar på en hög grund av letad sten.

(Foto filmnr L91-0002-0005)

161201

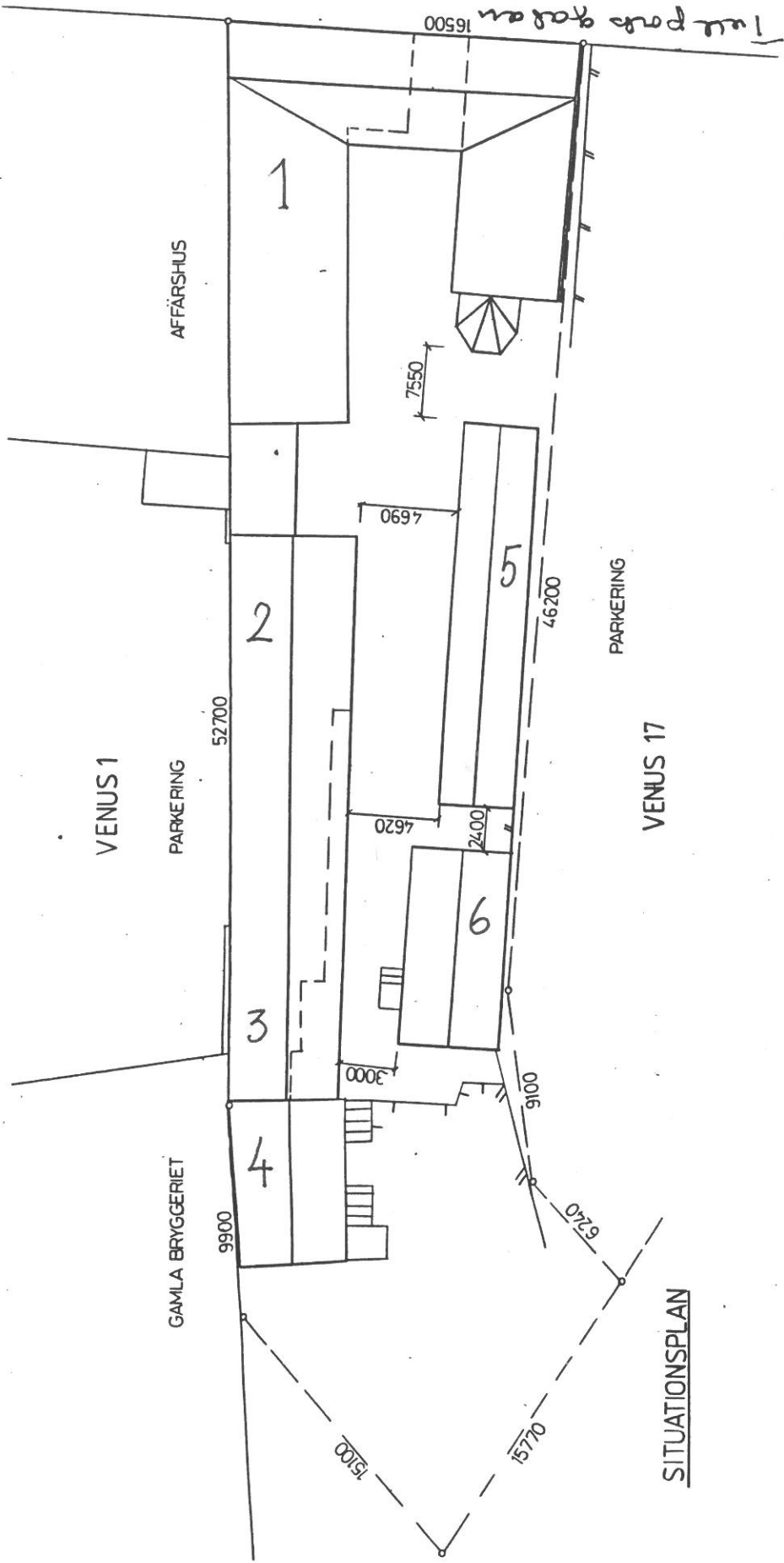
Ar 1957 den 27/5 § 122
av Byggnadsnämnden i Norrtälje
godkänd på sätt protokollat när-
mare utvisar; bebygg
Ex officio

Sig Beckman

KAVENIUS N:R 2 i NORRTÄLJE		BYGGÅL	SKALA	LIT
ANDRINGSBITNING		KARL JOHANSSON	1:50	
		NORRTÄLJE	DATA	9.5.57
		Telefon	017612545	

FASAD MOT TULLPORTS GATAN

SITUATIONSPLAN

Fh Venus 2, Tullportsgatan 7. Gatufasaden

Fh Venus 2. Gårdsidan åt norr med trapphus.

HUS NR : 1
 ANVÄNDNING : bv butik, lager, verkstad
 öv bostadsdel, obebodd.

VÅNINGSAKTAL : 2 plus vind
 GRUND : tuktad delvis cementerad sten
 STOMME : knuttimmer och resvirke

FASAD : liggande fasspontpanel, eternit
 FASADFÄRG : grå
 SNICKERIFÄRG : vit

TAKKONSTRUKTION : sadel på stol, pulpet
 TAKMATERIAL : svartmålad plåt

DÖRRTYP : moderna panelade ytterdörrar under korta
 skärmtak.

FÖNSTERTYP : bv perspektivfönster
 öv losholz, tvåluftsfönster med 1 ruta
 per luft

SKORSTEN : plåtklädd

ÖVRIGT : fönsteromfattningarnas över- och under-
 liggare är profilerade. Över fasaderna
 går ett profilerat våningsband.

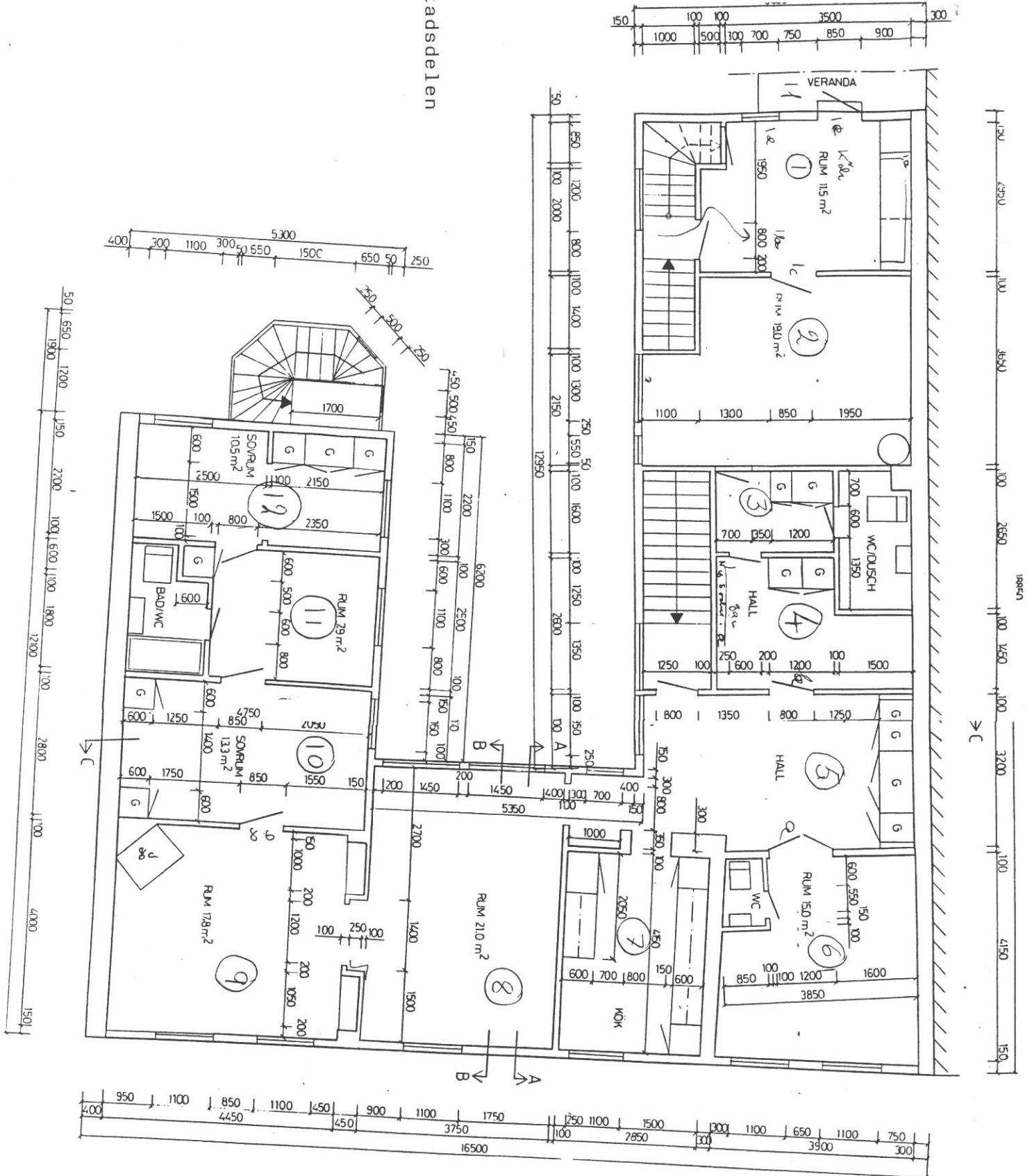

Fh Venus 2. Gårdsidan åt väster med trapphus.

Fh Venus 2. Gårdsidan åt öster.

Plan över poststadsdelen
i hus nr 1.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 1 kök.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 2. Kakelugn från senare delen av 1800-talet.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 5 hall.

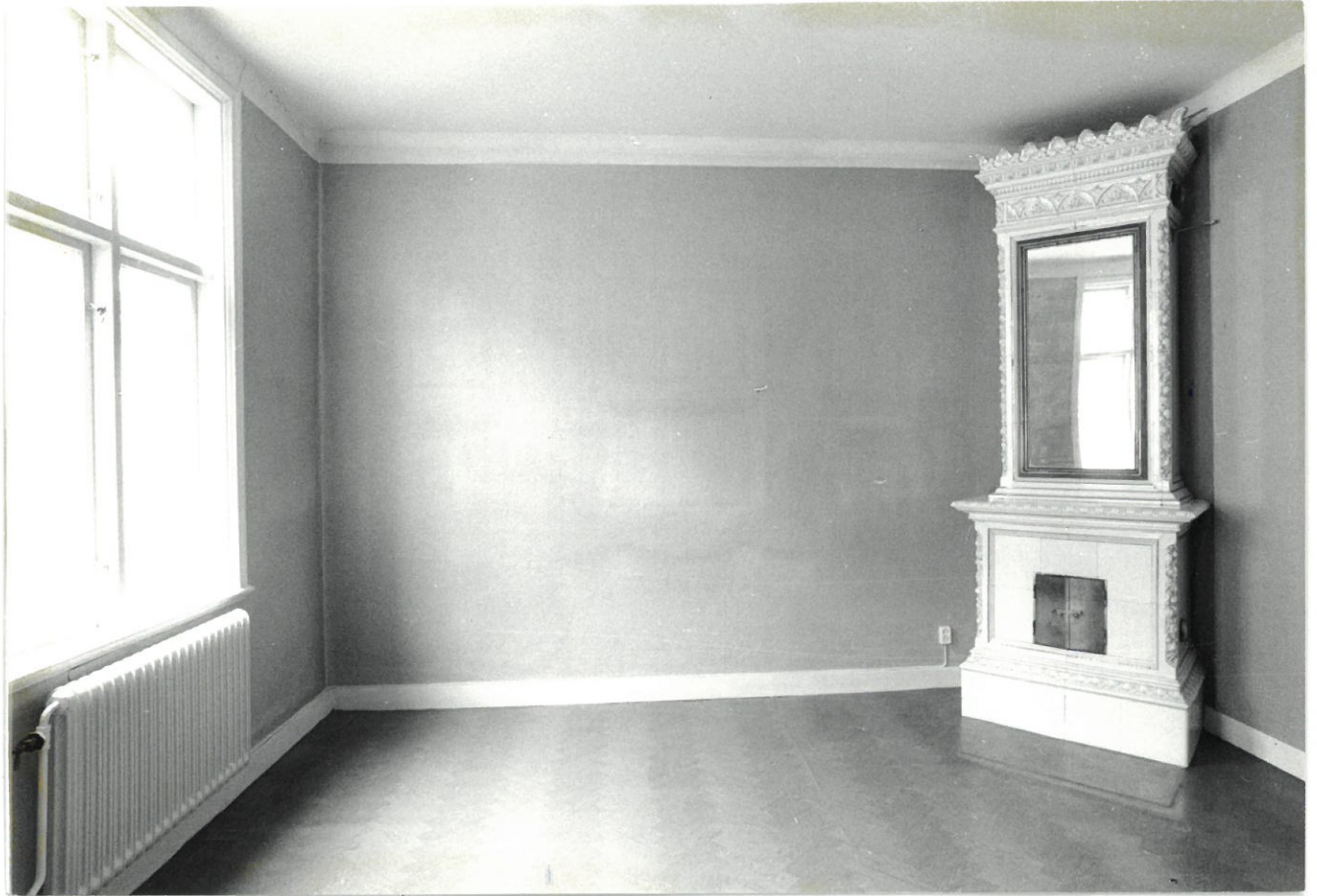
Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 6.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 7 kök.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 8.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 9.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 10.

Hus nr 1 bostadsdel. Rum nr 12.

Hus nr 1. Trapphus.

Hus nr 1. Vind.

HUS NR : 2
 ANVÄNDNING : Uthuslänga. Delvis modernt inredd med
 toalett och kokmöjligheter. Förråd.

VÅNINGSAANTAL : 2
 GRUND : låg av letad sten delvis sekundär betong-
 sockel.

STOMME : timmer

FASAD : oklätt timmer liggande fas-
 spontpanel

FASADFÄRG : rödfärg
 SNICKERIFÄRG : vita foder, gröna fönsterbågar.

TAKKONSTRUKTION : sadel på ås
 TAKMATERIAL : enkupigt tegel på lockplank
 takkupa

DÖRRTYP..... : 1 tjärstruken döbattang med profilerade
 speglar. 3 tjärstrukna enkla dörrar klädda
 med liggande profilerade plank.

FÖNSTERTYP : tvåluft med två och tre rutor per Några
 med tärningsbeslag

ÖVRIGT : lucka i öv sydöstra del.

HUS NR : 3
ANVÄNDNING : sammanbyggd med hus 2 och 4. Kök
VÅNINGSAANTAL :
FASAD : stående panel
FASADFÄRG : rödfärg
SNICKERIFÄRG : vit
TAKKONSTRUKTION : flack pulpet
TAKMATERIAL : korrugerad plåt
FÖNSTERTYP : treluft med tre rutor i varje luft.
: 1 modernt fönster.

Hus nr 2 samt 3 och 4.

HUS NR : 4
ANVÄNDNING : fd källarbod numera föreningslokal

VÅNINGSAANTAL : 1
GRUND : delvis hög ,letad sten med sekundär förstärkning av betong.Välvd källare.

STOMME : timmer

FASAD : oklätt timmer
FASADFÄRG : rödfärg
SNICKERIFÄRG : vit, gröna fönsterbågar

TAKKONSTRUKTION : sadel
TAKMATERIEAL : enkupigt tegel

DÖRRTYP : i grunden tjärstruken dörr klädd med plank på förvandring.
modern dörr och farstukvist med skärmtak.

FÖNSTERTYP : tvåluft med två rutor i varje luft.

HUS NR : 5
ANVÄNDNING : garage och bod.

VÅNINGSAANTAL : 1
GRUND : hörnplintar av letad sten.
STOMME : knuttimmer

FASAD : delvis oklätt timmer, delvis locklistpanel
FASADFÄRG : rödfärg
SNICKERIFÄRG : vit

TAKONSTRUKTION : sadel
TAKMATERIAL : enkupigt tegel

DÖRRTYP : tjärstrukna plankdörrar, moderna
örrar, moderna garagedörrar
FÖNSTERTYP : fyrruts

Hus nr 5. Plankdörrar

HUS NR : 6
ANVÄNDNING : fd skomakeri

VÅNINGSAANTAL : 1
GRUND : otuktad sten
STOMME : knuttimmer

FASAD : oklätt timmer
FASADFÄRG : rödfärg
SNICKERIFÄRG : vit, fönsterbågar gröna

TAKKONSTRUKTION : sadel på ås
TAKMATERIAL : tvåkupigt tegel

DÖRRTYP : modern dörr och farstukvist med
skärmtak

FÖNSTERTYP : trelufits med tre rutor i varje luft.

Del av fh Venus 2 från söder.